

4.3 Frankonská notace

Teoretické prameny

Magister Franco de Colonia: Ars cantus mensurabilis (Couss I, 117)

Walter Odington: De speculatione musice (Couss I, 182)

Petrus de Cruce: Tractatus de tonis (Couss I, 282)

Hudební prameny

Codex Montpellier H 196 , sv. VII-VIII (13.stol.)

Codex Las Huelgas (13.stol.)

Roman de Fauvel (13.-14.stol.)

Frankonský notační systém

Fugurae simplices – ordinatio figurarum

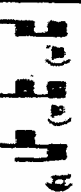

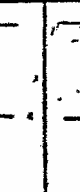
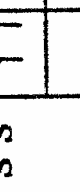

Ligatury – proprietas – perfectio – cum opposita proprietate (c.o.p.)

Petrus de Cruce

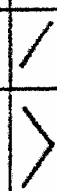

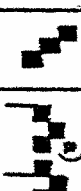

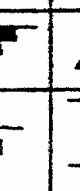
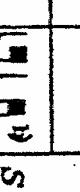

Punctus divisionis – problematika přepisu

Tabulka č. 4.31

Binaria

Typus			Wert
2			<i>B L</i>
<i>s</i> 2			<i>L L</i>
<i>2s</i>			<i>B B</i>
<i>s</i> 2 <i>s</i>			<i>L B</i>
<i>0</i> 2			<i>S S</i>
			

Ternaria

Typus				Wert
3				<i>B B L</i>
<i>s</i> 3				<i>L B L</i>
<i>3s</i>				<i>B B B</i>
<i>s</i> 3 <i>s</i>				<i>L B B</i>
<i>0</i> 3				<i>S S L</i>
<i>0</i> 3 <i>s</i>				<i>S S B</i>

Figurae simplices

Znak							
Název	Duplex longa (Maxima)	Longa perfecta	Longa imperfecta	Brevis altera	Brevis recta	Semibrevis major	Semibrevis minor
Metrická hodnota	6 tp	3 tp	2 tp	2tp	1 tp	2/3 tp	1/3 tp
Přepis v 3/4 taktu							
Přepis v 9/8 taktu							

Ordinatio figurarum (pravidla pro kombinace - vztah L + B)

- 1) Longa je perfektní, jestliže za ní následuje opět longa, popř. 2 nebo 3 breves.
- 2) Jestliže za longou následuje 1 brevis, popř. více než 3 breves, potom první z nich longu imperfektuje a ostatní breves vytvoří skupinky po třech.
- 3) Jestliže zůstávají dvě breves, potom dochází k alteraci druhé. Jestliže zůstane jedna brevis, potom imperfektuje následující longu.
- 4) Jestliže mají být skupiny breves jiné než tříčlenné, naznačuje jejich počet v uskupení tzv. **signum perfectionis**, které má podobu krátké čárky (tractulus).

Pravidla pro čtení ligatur

Typ ligatury	Ligatura	
	vzestupná ↗	sestupná ↘
cum proprietate	<p>Initialis je bez nožičky</p> 	<p>Initialis má nožičku po levé straně dolů</p>
sine proprietate	<p>Initialis má nožičkou po levé straně dolů</p> 	<p>Initialis je bez nožičky</p>
cum perfectione	<p>Finalis je obrácena vlevo (do ligatury)</p> 	<p>Finalis je kvadrátní a bez nožičky</p>
sine perfectione	<p>Finalis je obrácena vpravo (ven z ligatury)</p> 	<p>Finalis je kosá-šikmá (obliqua)</p>
cum opposita proprietate	<p>Initialis má nožičku po levé straně vzhůru</p> 	<p>Initialis má nožičku po levé straně vzhůru</p>

1) Pravidla pro noty s nožičkou

- a) Nota s nožičkou vpravo dolů je longa – postavení noty v ligatuře nerozhoduje.
- b) Počáteční nota s nožičkou vlevo dolů je brevis.
- c) Počáteční nota s nožičkou vlevo nahoru a nota po ní bezprostředně následující jsou vždy semibreves (ligatura c.o.p.).

2) Pravidla pro noty bez nožičky

- a) Initialis a finalis u **sestupné** (kl esající) ligatury je vždy Longa.
- b) Initialis a finalis u **vzestupné** (stouhající) ligatury je vždy Brevis.

Poznámka: V případě, že jsou initialis a finalis opatřeny nožičkami, má přednost pravidlo č. 1.

3) Pravidla pro ostatní noty nespádající pod pravidla č. 1 a 2

- a) Všechny prostřední noty v ligatuře (notae mediae) jsou breves, pokud není stanoveno jinak (tj. ligatura c.o.p., zřetelně naznačená longa, zřetelně naznačená maxima).
- b) Finalis u šikmé ligatury (ligatura obliqua) je vždy brevis.
- c) Finalis s dolova obrácenou hlavičkou (dovnitř ligatury) je longa.
- d) Každá nota v ligatuře může být punktována. Tečky se píší nad příslušné noty, u poslední noty za ní.
- e) Dvě noty stejné výše jdoucí bezprostředně za sebou nemohou být zapsány do ligatury.

Toto jsou pouze základní pravidla, která zdaleka nevyčerpávají všechny teoretické možnosti nauky o ligaturách. V teoretické literatuře a v praxi se můžeme setkat s celou řadou výjimek, zejména ve francouzských rukopisech ze 2. pol. a ze závěru 14. století.